

PATRIOTIZAM I KNJIŽEVNOST

Gosp. dr. B. Drechsler je nedavno – kako je poznato – u stvarnoj kritici (u “Savremeniku”) dokazao potpunu neuspjelost jedne Šegvićeve knjige literarno-historijskog sadržaja. Poraznih činjenica te smrtonosne kritike Kerubin Šegvić do danas nije pobio jer su to nepobitne istine, pa umjesto da se pokrije ušima, da zanaovijek prestane miješati se nepozvan u našu beletrističnu književnost, on je počeo voditi kampanju proti “Savremeniku” i Društvu hrv. književnika, kao da je to društvo sa svojim organom krivo što starčevićanac Šegvić na vladin trošak loše prepisuje tuđe literarne historije...

Dok bijah kod “Hrv. slobode”, zajedno sa g. Šegvićem, taj list je preporučivao “Savremenik”, koji odonda nije promijenio svog pravca. “Hrvatska” udara proti “Savremeniku” tek iza porazne one kritike Drechslerove... Za “Hrvatsku” je dakle mjerodavno samo to što i kako se piše o sposobnosti i savjesnosti književnoj Keruba Šegvića. U Društvu hrv. književnika su na okupu književnici svih političkih mišljenja, pa i pravaši. “Savremenik” je prema tome i pravaški list u onom razmjeru u kojemu su mu pravaši saradnici. Kako dolazi dakle “Hrvatska”, list pravaški, da napada list pravaških književnika zbog toga što je “Savremenik” nepobitnim dokazima uhvatio nekog tamo Šegvića u teškom, smrtnom i neoprostivom grijehu literarnog šarlatanstva? Zar su stranke i stranačka glasila tu za obranu komedija kao *Banović Strahinja* i tragedija kao Šegvićeve nesavjesne kompilacije? Zar je odnošaj između Stranke prava i “Savremenika” isti kao odnošaj Šegvićev prema hrvatskoj kritici? Zar se odista cijela jedna stranka identificira sa poraznim literarnim spekulacijama jednog svog člana?

U Hrvatskoj se i to dešava. Objelodanivši posljednju svoju knjigu (*Naši ljudi i krajevi*), pisanu u čistom nacionalističnom duhu, glavni pravaški organ, kojemu bijah feljtonistom, jedva

je djelo spomenuo. O kakvoj ocjeni ili referatu ni govora, dok se o Šegvićevoj knjizi (o A. Starčeviću) donosila preko godinu dana svakodnevnog reklama... Jamačno je on sam pisaše, jer od svih naših kritičara piše vrlo povoljno o Šegviću književniku samo kritičar Kerub Šegvić.

Taj famozni kritičar i opet se oborio na "Savremenik" (u "Hrvatskoj", br. 147), podvaljujući da se Društvo hrv. književnika *bori proti patriotizmu u književnosti*, osvrćući se na govor dr. Wiesner-Livadića prigodom glavne društvene skupštine i izvrćući misli te besjede. Nazore kao Wiesner-Livadić – veli Šegvić – imao je Ariosto, Metastasio, Casti i "onaj *podlac Monti*". Boccaccia stavlja Šegvić u red orfeuma, "opereta i baleta" (sic!) i "pornografskih izljeva bolesnih moždana". "Junačko doba rađa junačkom umjetnošću, a kukavno doba rađa i kukavnom umjetnošću" – glagolja Šegvić, zaboravljajući da je umjetnost Goetheova čedo kukavnog doba, kao i umjetnost Danteova, pa naša narodna pjesma, i da je umjetnost Aretinčeva i Ovidijeva dijete junačkih, velikih epoha. Šegvić bulazni da su saradnici "Života" o životu "imali uske, osebujne nazore" i da je život za njih bio "samo ono što se preživljuje u stanovitim krugovima pod uticajem *stanovitih niskih nagnuća*"...

Sa takvim "kritičarima" se ne diskutuje ozbiljno, i dr. Wiesner-Livadić će, uostalom, sam znati sa g. Šegvićem obračunati. No ako je g. Šegvić pročitao Wiesnerov govor, mogao je naći da on govori u svoje ime i da se Društvo nikako s njime u detaljima ne identifikuje. Gosp. M. Marjanović je ustao proti tome govoru.

Gosp. Kerub Šegvić dakle izvraća i podvaljuje, podmećući privatno mišljenje jednog društvenog člana, ako i tajnika, cijelom jednom literarnom udruženju u kojem se poštuju najsuprotnija mnijenja već stoga jer u društvu postoje. Svaki nas misli svojom glavom, a g. dr. Wiesner-Livadić nije urednik "Savremenika" da za druge misli, već da tuđe radove uređuje i objektivno ocjenjuje.

U posljednje vrijeme se baš među saradnicima "Savremenika" javno diskutovalo o nacionalizmu i o umjetnosti, pa se došlo do paralelnih i složnih zaključaka. Budući da je svako

dobro umjetničko djelo nacionalno, naročito dobro djelo književno, determinirano, nacionalizovano, obilježeno već svojim narodnim glavnim obilježjem – jezikom svojim, valjano literarno djelo je uvijek nacionalno, pa zato može, ali ne mora imati posebnih nacionalnih tendencija. Drugim riječima, mi smo za potpunu slobodu umjetničku, jer bez te slobode nema pravog stvaranja, a budući da se ta umjetnička sloboda, sloboda narodne umjetnosti i jezika narodnog ne može ostvariti bez narodne slobode, u malim i zavisnim kulturama kao naša umjetnik već zbog svoje umjetničke slobode mora biti nacionalista. Sa te točke je nacionalizam tu zbog umjetnosti, a ne umjetnost zbog nacionalizma, pa kada kao književnici velimo da smo nacionaliste zbog umjetnosti, ne prestajemo time biti nacionaliste kako to misle neliterarni pobornici jeftine tendencijske literature, već tek polazimo sa druge polazne točke.

Niko među nama nije tvrdio da je umjetnička sloboda negacija svih drugih dužnosti koje ima umjetnik kao član društva i naroda kada je tražio da umjetniku umjetnost bude ozbiljna dužnost sa vrlo razvijenom umjetničkom savješću. Razvikana formula “umjetnost za umjetnost” znači – “umjetnik za umjetnost”, “književnik za književnost” – i razvikana ta formula znači tek to da se umjetnik što savjesnije, bez obzira na sve drugo, poda svomu poslu, da služi umjetnost zbog umjetnosti, a ne zbog koristi i inih inferiornih obzira, da traži ljepotu zbog ljepote kao učenjak istinu zbog istine i kao pravednik što čini dobro zbog dobra. Formula *l'art pour l'art* je tek propis umjetničkog idealizma, savjesnog literarnog rada. Kerub Segvić nije umjetnički idealist, on ne piše jer mu je sama umjetnička funkcija stvaranja potpuna naplata i životno zadovoljstvo kao onome što reče da pjeva jer mora, da pjeva kako diše, da mu je pjesma najviša naslada zbog same pjesme, da pjeva “kao ptica što pjeva”. Tko tako piše i tako pjeva, taj je umjetnik i taj pravi umjetnost za umjetnost, umjetnost zbog umjetnosti, a sve “ostalo je literatura”. Šegvić je naime novinar – kao i mi kada nismo umjetnici, kada ne pravimo umjetnost, već – “literaturu”.

Načela te visoke, umjetničke literature je branio svojim načinom urednik "Savremenika", a mi oko "Savremenika", ako i ne možemo skromnim svojim silama praviti "umjetnost", već običnu "literaturu" – doduše savjesniju od Šegvićeve – već smo dosta učinili, naglasivši našu potrebu više umjetnosti, proklamiravši nezadovoljstvo našeg ukusa i prosvjedovavši proti literarnom barbarstvu što nas guši, pa još uime nekakvog "nacionalizma" kao taj autor propale kompilacije, kao taj Šegvić, što proti nama zove hrvatske patriote, jer njega, "patriotu", uhvatismo u poslu koji jamačno ne bijaše "umjetnost za umjetnost"...

Ako je odista gosp. Kerubin Šegvić glas, trublja, prorok i zatočnik hrvatskog nacionalizma, onda su bez sumnje hrvatska kultura i hrvatski nacionalizam protivni pojmovi, onda se odista "Savremenik" "bori *proti patriotizmu* u književnosti"...

Samo šteta što Kerubin Šegvić nije takav književnik kakav je "patriota"!

"Obzor", LIII, br. 120, str. 1; Zagreb, 2. V. 1912.